

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین
دانشکده بهداشت

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی

عنوان :

**تعیین نابرابری اقتصادی اجتماعی در بهره مندی از خدمات بهداشتی و درمانی
ساکنین شهر همدان در سال ۱۳۹۳**

استاد راهنما:

دکتر سعید آصف زاده

مشاور علمی:

دکتر محمد کاظم زاده

نام و نام خانوادگی دانشجو:

بهرام علیزاده

چکیده:

مقدمه:

تعیین بی عدالتی در سلامت و تعیین شکاف سطح سلامت در گروه های مختلف اجتماعی اقتصادی و عوامل موثر بر آن، همواره از نگرانی های عموم سیاستمداران و دانشمندان علوم اجتماعی بوده است. لذا در این مطالعه به بررسی نابرابری در بهره مندی از خدمات سلامت در ساکنین شهر همدان در سال ۱۳۹۳ پرداخته شده است.

روش اجرای کار:

این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی بود که به صورت مقطعی در سه ماه پایانی سال ۱۳۹۳ و سه ماه اول سال ۱۳۹۴ انجام گرفت. جامعه مورد مطالعه کلیه خانوارهای شهر همدان بود. ابزار گردآوری داده ها یک پرسشنامه سه قسمتی مشتمل بر سوالاتی در زمینه عوامل دموگرافیک (۱۲ سوال) عوامل اقتصادی (۷ سوال) اجتماعی (۱۹ سوال) بود. تعداد نمونه مطالعه ۱۰۳۷ خانوار برآورد شد و روش نمونه گیری نیز به صورت خوشه ای-تصادفی بود. پرسشنامه وضعیت اقتصادی اجتماعی توسط پرسشگر به صورت مصاحبه با سرپرست خانوار تکمیل شد. جهت تکمیل پرسشنامه مشکلات سلامت و بهره مندی از خدمات سلامت نیز با فردی آگاه به مسائل بهداشتی خانواده مصاحبه شد. پس از اخذ پرسشنامه داده ها در نرم افزار آماری SPSS 16 وارد شد. در نرم افزار SPSS با استفاده از روش تحلیل عاملی و فاکتور آنالیز جمعیت مورد مطالعه بر حسب وضعیت اقتصادی و اجتماعی آنها گروه بندی شد. سپس با استفاده از رگرسیون لجستیک همبستگی بین متغیرها مشخص و نهایتاً برای محاسبه شاخص تمرکز (concentration index)، داده های گروه بندی شده وارد نرم افزار آماری Stata software version 12/SE شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها:

یافته های مطالعه بیانگر آن است که ۹۰ درصد سرپرستان خانوار شاغل بوده و ۶۵ درصد آنان تحصیلات پیش از دانشگاهی داشته اند و ۸۹ درصد آنان مردان بوده اند. شاخص CI در متغیر های بهره مندی از خدمات سرپایی و بستری (۰/۳۰)، بستری در بیمارستان های خصوصی (۰/۰۱۲)، خود درمانی (۰/۰۷۸)، سرپایی در مراکز خصوصی (۰/۰۱۹)، مراجعه به آزمایشگاه (۰/۰۴۱) و مراجعه به داروخانه (۰/۰۰۹) بوده است. تجزیه شاخص فوق برای هر یک از متغیر های مذکور نشانگر تاثیر وضعیت اقتصادی، شغل، بیمه و تحصیلات بوده است.

بحث و نتیجه گیری:

نابرابری در بهره مندی از خدمات بهداشتی درمانی بازتاب تفاوت های اجتماعی اقتصادی از جمله وضعیت اقتصادی، مشمولیت بیمه و سبک زندگی است. در نتیجه انتظار می رود با انجام اقداماتی در زمینه بهبود وضعیت معیشتی مردم، بهبود سبک زندگی جامعه، افزایش پوشش بیمه درمان، یکپارچگی سازمان های بیمه گر و گسترش برنامه پزشک خانواده، عدالت در بهره مندی از خدمات افزایش یابد.

کلید واژگان:

نابرابری اقتصادی اجتماعی، بهره مندی، خدمات سلامت، همدان